

1. Kirjanik Andrus Kivirähkil tundub olema küsitava ajaloolise tegelasega (1888-1922) eriline suhe. 1996. aastal ilmunud samanimelises jutustuses on küsitav järves elav näkk, kes vetevoogudest kuidagi välja ei pääse. Ivan Orava põrgus peetud 101. järelsünnipäeva pidi ta aga peaaegu ära rikkuma. „...jutu peale tekkis väike segadus, paljud karjusid: „Kommunist on tuppä pääsenud!” ja pesuväel Jakob Hurt jooksis koridori Lurichit otsima. Aga enne kui rammumees kohale jõudis, oli ... juba vabatahtlikult sääred teinud. Kõik tegid närvide rahustamiseks kiired napsid.“
Kellest on Andrus Kivirähk nii meeldejäädvalt kirjutanud?

2. Millisel tänaval paikneb Tallinna vanim mälestusmärk ja kellele on see püstitatud?

3. Kõrvuti Euroopaga on oma iga aastane kultuuripealinn ka Ameerikal. 2000. aastal, mil see traditsiooni Ameerikas algatati, kandis kultuuripealinna tiitlit Mehhiko linn Merida. Tänavu on see tiitel pindalalt Tallinnast väiksema, ent 2,2 miljoni elanikuga linna kanda. Christopher Columbase avastatud maa pealinna alguse lugu on üsna täpselt dateeritud. Hispaanlastest püsielanike asumine piirkonda 1498. aasta 5. augustil teeb küsitavast vanima nõ. Euroopa linna Ameerikas. Algselt kandis linn Hispaania kuninganna auks La Isabela, oma nüüdse nime on ta saanud pühaku ja mungaordu rajaja järgi. Mis linn?

4. Millist kompleksi näete sel Tallinna kohal pildistatud aerofotol?

5. 1212,5 meetri pikkune Sankt Moritzis peetav Cresta Run on Šveitsi vanimaid ja väärrikamaid spordivõistlusi. Esimene ametlik omataoline võistlus peeti juba 1884. aastal. Mis alal Cresta Runil võisteldakse? Olge palun vastustes võimalikult täpsed.

6. Näete igihaljaid kaadreid igihaljast filmist Kaukaasia vang ehk Šuriku uued seiklused. Küsime kaht näitlejat, keda stseenis näete. Nad on ainsad, kes selle filmi peategelastest tänaseni elus on.

7. Küsitav hüdrodünaamiline näitaja kirjeldab ristlõiget ajaühikus läbinud vedeliku mahtu. Seda mõõdetakse [m³/s] ja tähistatakse Q.

8. Nimetage kirjandusteosed, mille avalauset näete! Iga õige pealkiri annab punkti.

a) "See oli läinud aastasaja kolmanda veerandi lõpul."

b) "N. maakonnalinnas oli nii palju juukselõikamissettevõtteid ja matusebüroosid, et näis, nagu sünniksid linna elanikud vaid selleks, et lasta endal habet ajada, juukseid lõigata, vežetaaliga pead pesta ja otsekohe surra."

c) "Naine tuli joonelt Ravici suunas."

d) "Juba kolm kuud polnud soomusdivisjoni komandör polkovnik Aleksandrov kodus käinud."

9. Läbi aegade suurim Euroopa kultuuripealinn on rahvaarvult olnud 12 miljoni elanikuga Istanbul, kes kannab auväärset tiitlit tänavusel 2010. aastal. Kõige väiksema rahvaarvuga kultuuripealinn on seda tiitlit ainsana saanud kanda aga kahel aastal. Kultuurne linn on neljal korral võõrustanud ka Eurovisiooni lauluvõistlust ning esitleb külalisele visiitkaardina Fort Thüngenit. Mis linn?

10. Millist kompleksi on pildistatud sellel Tallinna kohal pildistatud aerofotol?

11. Mis nime kannab see Ordoviitsiumi lade, mille all paikneb Aseri lade ja mille kohal Kukuruse lade?

12. Kuulete musitseerimas ansamblit, kes hiljuti andis menukaid kontserte ka Eestis. Milline ansambel?

13. 2016. aasta Euroopa kultuuripealinnaks kandideeriva Varssavi vapil ilutseb Poola lipuvärvide taustal tegelane slaavi mütoloogiast. Enamasti peeti teda tumedaks jõuks. Vene etnoloogi Dmitri Zelenini järgi usuti Venemaal, et tegemist on rahutu naishingega, kelle maine elutee lõppes enamasti õnnetu armastuse tõttu varakult ja vägivaldselt. Uskumuste kohaselt võib tegemist olla ka ristimata ning väljaspool abielu sündinud lapsehingega, kes tänu oma staatusele pidi ka vägivaldsesse surma surema. Oma loomult pole tegemist kurja olendiga, ent rumalalt lähenenud inimese võib ta hukutada küll. Iseäranis pööraseks lähevad need tegelased juuni algul, seetõttu asusid ka ebauusklikud venelased suve esimest nädalat nende järgi nimetama. Nädal lõppes ... rituaalse pagendamise või mahamatmisega. Kes on see tegelane slaavi mütoloogiast?

14. 1993. aastal filmiti Tallinna vanalinnas rezishöör Maximilian Schelli käe all film, mis rääkis tüdrukust, kes tuleb külastama oma isa sünnimaad, Eestit. Laiemalt oli filmis juttu dissidentide salaelust ja KGBst. Filmis mänginud noorukestest peaosalistest kujunesid aastaid hiljem menukad Hollywoodi filmitähed. Sylvia Velliste osatäitja Alyssa Milano oli jõudnud 1985. aastal mängida koos Arnold Schwarzeneggeriga filmis "Commando" ja praeguseks on osalenud ligi 50s-s filmis ja telesarjas. Jaan Toometit mänginud Chad Lowe`il on rolle Hollywoodis olnud aga kaks korda rohkem. Mis film?

15. Küsitav ese on valmistatud hõbedast, osa sellest on kullatud ning osa emailitud. Tähtsateks osadeks on 27 hallist paekivist lihvitud elementi ning kaheksa vappi. Esemee autor on Priit Herodes. Millest jutt?

16. Piltidelt nähtav linn on üks Tallinna linnamüüri eeskujusid. Mis linn? (Fotod eraldi lehel).

17. Aastatel 1893 kuni 1940 tegutses Tallinna kesklinnas Vilmsi tänaval asutus, mis oli omataoliste seas Eesti suurim. Peale põhitoodangu valmistati seal apteekidele vereseerumit ja kilpnäärmeekstrakti. Aga ka pulberväetist ja pressitud küttekibriketti. 1911. aastal rajati hooneni edasiseks hõlpsamaks tegevuseks kitsarööpmeline raudtee. Mis asutusega oli tegemist?

18. Kuulete 1939. aastal salvestatud lustakat „Puujala polkat“, mille esitab toonane Estonia teatri operetikoomik. Kes?

19. Mida mõõdetakse anemomeetriga?

20. Selle, tänase Raasiku valla maadel 1908. aastal sündinud mehe abikaasa Stella oli Berliini kehakultuuri Ülikooli lõpetamise järel Ernst Idla kõrval Eesti esimesi kõrgharidusega võimlemispedagooge. Onu Johannes Eesti asutava kogu liige. Sugulasest pangandustegelane Voldemar aga 1942. kuni 1944. aastani Pärnu linnapea. Ta enda otsene poliitiline tegevus piirdus 12 aasta pikkuse tööga Eesti NSV ülemnõukogus. Ometi suutis ta oma tegevusega väärivad sugulased tuntukselt seljendada. Kellest jutt?

21. Geneetiline info on salvestatud DNAs nelja keemilise ühendi kombinatsioonina, mida tähistatakse tähtedega. Loetlege need neli tähte!

22. Oma karjääri ilmselt kuulsaima ja tsiteerituima lause kirjutas pildil olev noormees 1905. aastal. Ehk umbes sel ajal kui ka nähtav ülesvõtte temast on tehtud. Kes on pildil?

23. Selle, Tartu Ülikoolis aastatel 1938 – 1941 matemaatikad tudeerinud hilisema Eesti tennisemeistri nime kannavad erinevates Eesti linnades kolm tänavat. Tallinnas aastast 1976, mil Nõmmel asuva Õie tänava Männiku tee ning Vabaduse puiestee vaheline lõik sai tema nime. Mis tänav ja kellest jutt?

24. Näete videoekraanil lõiku möödunud suvel Tallinnas Kalevi staadionil toimunud tantsupeost. Laul, mille järgi tantsijad same seavad on Liisi Koiksoni ja Marko Matvere esitatav "Tuulevaiksel ööl. See laul sai Radio 2 aastahiti 2009 edetabelis 7.koha. Küsime siinkohal laulu autorit.

25. Eesti teadaolevalt vanim võõrpuu on Niguliste kiriku lõunaküljel kasvav pärn. Umbes 1680. aastal istutatud puu kannab Niguliste kiriku kunagise baltisaksa soost pastori ja kroonikakirjutaja nime, kes 1710. aastal suri katku ning on maetud legendi järgi sama puu alla. Saksamaal sündinud pastor omandas Eestis Järva-Jaanis ja Viru-Jaagupis teenides väga hea Eesti keele ning propageeris selle kasutamist kirikutöös usinalt. Eesti rahvulaseks saanud kirikuõpetaja kritiseeris Liivi ja Eesti talurahva halba kohtlemist baltisaksa härraste poolt. Kellest ja kellenimelisest pärnast jutt?

26. Tallinnas Pärnu maantee ääres asuv Tondi Elektroonika on Eesti esimene elektroonikatehas. 1966. – 1991. a. kandis see Hans Pöögelmanni nimelise Elektrotehnika Tehase nime ja oli peamiselt suunatud Nõukogude sõjatööstuse varustamisele pooljuhtidega. Tänapäeval on tehas aga spetsialiseerunud peamiselt ühe laiatarbeseadme tootmisele. Seda müüakse 30 000 – 40 000 tükki aastas, suurem osa toodangust leiab omaniku välismaal. Mis seadmest on jutt?

27. Mitte kaugel Tondi elektroonikatehasest, Pärnu maanteel tegutses aastaid vabrik, mis andis nime ka lähedal asunud bussipeatusele. Eesti Vabariikliku Nõukogu Eksperimentaal-Suusavabrikut "Dünamo" jätkus selle nime all kuni 1989. aastani, mil muutuste tuules sai suusavabrikust kooperatiiv ning suuskadele ilmusid uued nimed. Laias maailmas need suusad nii menukaks ei muutunud kui koduse konkurenti Visu omad, ent treeningsuuskadena olid idabloki maades hinnas ning on seda kollektsionääride seas on tänini. Mis suusamark või ettevõtte?

28. Lotringi rist ehib kolme Euroopa riigi lippu ja vappi ning neist ühe riigi euromünte. Visandage lotringi rist! Õigeks vastuseks loeme korrektset või vähemasti õige mõttega joonistatud risti.

29. Saalis viibivatele vanematele mängijatele peaks piisama sellest hokiklassikasse kuuluvast pildist. Noorematele mängijatele lisame juurde faktid: Kolm olümpiakulda, kuus MM-tiitlit ja 1990. aastal pälvitud NSVLi parima mängija tiitel. Täna töötab ta Moskva Dinamo meeskonna peatreenerina. Kes?

30. Kuulete tuntud kandlepala, mis kultusfilmis Kevade kuulus ka Jaan Imeliku või õigemini filmis kuulnud kandlepalad sisse mänginud Els Roode repertuaari. Mis nime see pala kannab?

31. Küsitava Euroopa riigi peaministril oli veel kümme aastat tagasi riigikeeles kõnelemisega raskusi. Koostöös avalike suhete meeskonnaga tegi ta möödunud kümnendi algul oma kuvandis kannapöörde, võttes välimuse eeskujuks oma rahva ärkamisaja ühe tähtsama luuletaja ning kasutades muidki mõjusaid rahvuslikke motiive. Kellest jutt?

32. *silmaring on sinine*
käering on rauane
nabaring on rasvane
pearing on vinene

kõrvaring on kullane
suuring on punane
jalaring on tantsune
hingering on mullane

Need luuleread on kirja pannud oma 2000. aastal ilmunud debüütkogus „Ood rõõmule“ juristiharidusega poet (s. 1973) ja tubli kabetaja, kes muuhulgas avaldanud oma loomingut ajalehtedes „Eesti Kirik“ ja „Sõdurileht“. Kes?

33. Kuidas nimetatakse seda tüüpi sümbolseid ehteid?

34. Kuidas nimetatakse andmete hajuvuse kirjeldamiseks kasutatavat näitajat, mida arvutatakse ruutjuurena dispersioonist ja mis on sisuliselt andmete keskmine erinevus nende aritmeetilisest keskmisest?

35. Keda näete pildil?

36. Näete lõiku ansambli Metallica kontsertturneelil "Escape from studio 2006", mille käigus anti kontsert ka Tallinna Lauluväljakul. See oli bändi ainus kontsert Ida- ja Põhja-Euroopas, ning kohale tuli kuulama 78 000 inimest, ehk Lauluväljaku senine ühe artisti publikurekord. Metallicat saatis lavale kõikidel turnee esinemistel ühe helilooja tuntud muusikapala. Kelle?

37. Küsitava romaani sündmustik hargneb ülemöödunud sajandi keskpaigas ühes Eesti külas. Ootamatult taluperemeheks saanud Hinnu ette kerkinud raskused teravdavad suhteid sulase Jaaguga ning viivad lõpuks kaks meest kohtulaua ette. „Selle raamatu jaoks oli mul vähe ainet, see oli kaugel ajalugu,“ on romaani autor meenutanud. „Kõigepealt oli plaanis lähemalt kujutada usuvahetust Eestis. See oli sotsiaalselt tingitud protsess, millega kaasnes palju ärevust. Kirjutades jäi aga õigeusku minek üpris kõrvaliseks episoodiks.“ Romaani ilmumisaastal 1979 võttis materjali Noorsooteatris kohe lavastada Merle Karusoo. Menukas tükk Arvo Kukumägi ning Ain Lutsepaga peaosades pälvis järgmisel aastal Vabariiklikul teatrifestivalil preemia. Mis romaan?
38. Küsitav element kannab Mendelejevi tabelis järjenumbrit 15. See on üks elus rakkude tähtsamaid koostisosi. Inimesele on selle allikaks erinevad seemned ja kalaluud, taimedele maapõue mineraalid. Põldude liigsel väetamisel põhjustab see element veekogude eutrofeerumist. Mis element?
39. Keskaegse Revali uhkeimaid traditsioone oli maikrahvi valimine koos papagoilaskmisega. See toimus Papagoiaias, mida tallinlased on tundnud ka Roosiaiana. Millise Tallinna värava juures see asus?
40. Millist nime kandis see Tallinna ümbrust hõlmav ehitiste süsteem? (Fotod eraldi lehel)
41. 1870. aastal arhitekt [Otto Rudolf von Knüpfferi](#) projekti järgi rajatud hoone on eksistentsi jooksul näinud ohtralt verevalamist. Kahe ohvri - Hermann Rossländeri ja Karl Kargu nimed on möödunu mälestuseks tänaseni hoone seinal. 4. oktoobril 1980. aastal läheduses hukkunud üheksa ohvri omasid aga mitte. Mis hoone?
42. Keda kuulete antud helilõigus rääkimas?

43. Mis riigi kultuuriminister lõi 1983. a. Euroopa kultuuripealinna idee? Sama riigi pealinn oligi 1985.a. esimene kultuuripealinna tiitli kandja.

44. Kuni 18-aastaseks saamiseni ei lubanud vanemad sel 189 cm pikkusel noormehel anda ühtegi intervjuud. Ometi kõneldakse temast täna Euroopas rohkem kui kellestki teisest korvpallurist. Võrreldud legendaarse Serbia juurtega USA palluri Pete Maravichiga, auhinnatud juba Euroopa parima korvpalluri tiitliga ning valitud esimese 1990. aastal sündinud mängijana NBA-sse. Eelmisel aastal valis ta drafti esimese eurooplasena enda ridadesse Minnesota Timberwolves. Kellest jutt?

45. Selle 130.000 inimesega rahvakillu tuntuim esindaja on kahtlemata kahekordne olümpiavõitja Jelena Isinbajeva. Dagestani aladel mägedes elavat rahvust eristab teistest Kaukaasia rahvastest lahkem iseloom ja vähene sõjakus. Enamik rahvast on sunni moslemi usku ning kõneleb ja kirjutab oma keelt. Üks keelenäide: Uzuz uwu kkunduzuz. Mis rahvus ja keel? Lause tõlke esitame peale vastuste kokku korjamist.

46. 1926. aasta 18. detsember on tähtis päev Eesti Raadiole ning Rahvusringhäälingule, kuid mitte ainult neile. Vanalinnas Pikal tänaval asunud stuudios alustas regulaarseid saateid Raadio ringhääling. Avasaates debüteeris kontsertettekandega muusikaline trio Hugo Schützi juhatusel. Millise nime all tunneme seda „triot“ tänasel päeval?

47. Millist Tallinnas asuvat rajatist näete pildil?

48. Videos nähtava ansambli moodustavad Hendrik Luuk, Matti Juhani Peura ja Rein Fuks. Mart Niineste kirjutas ansambli kohta möödunud sügisel nii "Eesti-Soome süntesaatoripopi duo kaasakiskuvate popmeloodiate all peidab ennast sootuks mitmekihilisem kook, kui pealtnäha paistab. See on lugu oma hetkede äraootamisest. 14 aastat tagasi põranda all alustanud bänd kandideerib nüüd MTV parima Balti riikide artisti tiitlile." Millise ansambli loomingu näete?

49. 2012. aastal võtavad Tallinnalt ja Turult Euroopa kultuuripealinna tiitli üle kaks võrdlemisi sama suurt, umbkaudu 100.000 – 160.000 elanikuga linna. Linnulennult lahutab neid umbes 2000 kilomeetrit ning erinevusi on neis kahtlemata rohkem kui sarnasusi. Läänepoolsemat linna kutsutakse Portugali esimese kuninga Afonso I sünnipaiga tõttu Portugali rahvusluse sünnipaigaks. Idapoolne, Drava jõe kallastel asuv tulevane kultuuripealinn on nime saanud Marchburchi kindluse järgi. Enne esimest maailmasõda moodustasid linna elanikkonnast 80% sakslased. Kui läänepoolse linna jalgpalli esindusmeeskond pole riigi meistritiitlivõistlustel jõudnud kullani ühtegi korda, siis idapoolse linna meeskond on seda teinud tervelt kaheksal korral, olles ühtlasi praegu valitsevaks riigi meistriks. Mis linnad?

50. Kõrgustesse pürgiv arhitektuuri- ja ehitusmaailm esitlesid lähis-idas tänavuse aasta esimestel päevadel uut maailma kõrgeimad hoonet Burj Khalifat. Dubais asuva hoone kõrguseks olevad 828 meetrit ületavad Euroopa kõrgeima hoone tiitlit kandvate kaksiktornide „Pealinnade pealinn“ nime kandva kompleksi kõrguse enam kui kahekordselt. Millises linnas asuvad need Euroopa kõrgeimad hooned? Olgu öeldud, et meie koduse maailmajao kõrguselt kolm esimest hoonet või hoonetekompleksi asuvad ses linnas. Lisaks 301,6 m kõrgusele „Pealinnade pealinnale“ ka 268 m kõrgune „Torn kalda ääres“ ning 264 meetrine „Triumfipalee“.

51. Kelle Toomkirikus asuvat hauaplaati näete pildil?

52. Keda Nobeli kirjanduspreemia laureaatidest on eesti keeles avaldatud kõige rohkem, kahekümne viies väljaandes (lisamata kordusväljaandeid)?

53. Veepall on üks neid alasid, mis Eestile andnud olümpiavõitja, ent tänaseks vajunud siinmail täiesti unustusse. Viimane Eesti meister selgitati 1974. aastal. Tiitlit kaitses Mati Haljandi juhendatav meeskond, kus teiste seas mängis tulevane olümpiavõitja Mait Riisman ning toonased ja endised ujumisässad Viktor Indrikson, Peeter Kulm, Olav Lukin ja teised. Kaks Eesti meistrikulda jäidki viimasele meistermeeskonnale ainsateks. Millist nime kandis see meeskond? Täna kannab muide sama nime Venemaa jalgpallimeistrivõistluste II divisjonis mängiva kaug-ida linna Nahhodka esindusmeeskond.

54. Näete videoekraanil kaunist linateost ja kuulete kaunist laulu. Küsime nähtava filmi pealkirja ning laulu esitajat.

55. Koordinaadid [59°24'59"N 024°47'57"E](https://www.google.com/maps/place/59+24+59+N+024+47+57+E), olulisimad arvanded eelmise aasta seisuga suuruse järjekorras: 14; 1936; 3070 ja 1323907. Millisest objektist on jutt?

56. 1986. aastal esmakordselt trükivalgust näinud ajakiri alustas võimsalt. Avanumbri „kaanepoisiks“ oli Paul-Eerik Rummo luuletus Con affeto, ilmavalgust nägi Doris Kareva „Pimeda Piiril“ ja Indrek Hirve „Marioneti triolett; Teise marioneti laul ja Sonett.“ Muuhulgas sai tutvuda Tartu NAKi kevadkalendri ning Jaak Lõhmuse ülevaatega „Kinoliidu noorteseksisioonis“. Lembit Võime aga avaldas artikli mullu sügisel väga suurt tähelepanu pälvinud pealkirjaga No Pasaran! Hispaania kodusõjast. Ajakirja üks kolmest peatoimetajast on töötanud suursaadikuna Ungaris ja Horvaatias. Mis ajakiri?

57. Näete fotomeenutust Elmo Nüganeni 2008. aasta hiilgelavastusest Wargamäe Wabariik. Kes on pildil?

58. Küsitavat Eesti mütoloogilist olendit on maininud nii Eisen kui Loorits. Oma koht on tal ka Andrus Kivirähki „Mees kes teadis Ussisõnu raamatus.“ Wiedemann seab ta oma uurimustes kodukäijaga ühele pulgale. Mändmetsa järgi on ta koduks Saaremaa ning tegemist on võrdlemisi ara olendiga, kes esineb veereva kera või tomбу roomaja kujul. Ta ei olnud mitte tige ega inimestele vaenuline. Ainult hea ei olnud astuda paljaste jalgega ta värsketele jälgedele, sellest võis saada mõnesugust häda. Kellest jutt?

59. Millise Euroopa (oma riigi kunagise pea) linna vaateid näete selles fotokollaažis? (fotod eraldi lehel)

60. Täna mänu lõpulaulu „Gloomy Sunday“ tuntakse „... enesetapulauluna“, kus lünka sobib täitma küsitava Euroopa riigi nimi, mille kodanik selle lõi. Algupäraselt küsitava riigi keeles on laulu salvestatud kümnetes keeltes. Oma hüüdnime on saanud, kuna seda kuulates on kümned inimesed sooritanud enesetapu. Küsitav riik paistab üldiseltki silma enesetappudega, olles nende suhtes elanikkonna kohta maailma 11. kohal.